

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCCXXXVII. Seditio populi & exercitus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

à te liberari, cui agrum dabam. nunc id quod tu mihi præstaturus eras, respublica præstat.

S E R M O.

Summa partes sunt æquitatis.

D E C L A M A T I O.

Pater nobis idem fuit, eadem onera nobis, eadem bona reliquit; cur tu locuples es? Apud te ager totus, pro quo nihil impendisti, nihil numerasti: ego nudus, ego egenus. Erat hoc tolerabile, cum viderer in hoc tecum positus. Aufers mihi civitatis beneficium, & me sic relinquis, tanquam pater præter æs alienum nihil reliquerit. Tum quoque invitus feci: ætatis meæ¹ infirmitati consului. Si hæreditate ager iste venisset; inhumane cum fratre non partireris. Non tantum sanguinis nos jura conjungunt: aliquid & ipsa necessitas, aliquid & ipsa societas.

C C C X X V I I.

Seditio populi & exercitus.

2 QUI CAUSAS IN SENATU VOLUNTARIÆ MORTIS NON APPROBAVERIT, INSEPULTUS ABJICIATUR. Pauper & dives inimici, utrique domus & uxor, & liberi. Dux creatus bello dives, cum bis acie victus esset, processit pauper, qui & disertus erat, & dixit prodi rempublicam à divite. Impetus in domum divitis factus est à populo, & domus incensa, & interfecti liberi cum uxore. Vicit tertia acie dives, & in potestatem hostes redegit. Exercitus divitis domum pauperis incendit, & uxorem & liberos interfecit. Vult mori pauper ratione in senatu reddita. Dives C. D.

S E R M O.

Quotiens hoc genus materia dividam, necesse habeo id dicere, quod jam sepe dixi, 3 me nullam voluntatem cujusquam contra the-

1 *Infirmitati consuluit.* Vet. cod. *infirmitatem.* Pith.

2 *Qui causas in Senatu.* In vulgari-bus Quintiliani declamationibus simile est fere huic argumentum, declam. II. Caterum de hoc genere causarum idem lib. 7. Instit. cap. 5. Simpliciores causæ injusti repudii: sub qua lege controver-

mata
sæ illud proprium habent, quod à parte accusantis defensio est, & defendentis accusatio. Præterea cum quis rationem mortis in Senatu reddit: ubi una quæstio est juris, an is demum prohibendus sit, qui mori vult ut se legum actionibus subtrahat. *Ærodius.*

3 *Nullam voluntatem cujusquam con-*

mata intelligere. Fortasse erunt aliqui, qui existiment à paupere id solum queri, ut invidiam diviti faciat: quod illi contingere etiam citra mortis propositum potest. Hic ergo pauper apud me mori vult: agere debet ut moriatur. Quid ergo est? non aliter invidiam diviti faciet maximam. Prima quaestio illa est: an causa mortis ideo tantum sint approbanda, ne turpes pateant.

DECLAMATIO.

Mori volo. Nullam tam inhumanam quisquam crediderit esse legem, ut hominem innocentem & invitum detineat in luce. Sed ita scripta lex est, ut poenam mortis constituat. Insepultus abjiciatur is, qui non approbaverit causas. Irascitur ergo lex ei, qui non approbatis Senatui causis perierit: quæ profecto non hæc existimavit, quenquam mori velle sine causa. Sed cum duplex genus causarum sit, alterum ex injuria fortunæ, alterum ex mala conscientia, hoc ipsum voluit approbari Senatui, causas non esse deformes. ¹ Graves enim esse manifestum est, cum homo mori velit, inde Senatui non de hoc cognoscendum est, hæc graves causæ mortis, an non? graves enim imputat ille, qui mori vult. hoc satis est. Sed de eo cognoscitur, turpes sint causæ, an ex injuria (ut dixi) fortunæ proficiantur. Aliquis metu judicii mori vult? dignus est, qui insepultus abjiciatur. Aliquis conscientia turpis alicujus flagitii admissi, ² priusquam prodatur, mori vult? dignus

in themata intelligere.] Hic locus sine ulla controversia ostendit, has vere Declamationes Quintiliani esse. Nam in Institutionibus hæc ejus propria sententia est, ut qui causas dicit voluntariæ mortis, hoc non fictione agat, nec quo magis alteri invidiam paret, ut aliud dicat, aliud velit. sed revera id optet, quod agit. Idem.

¹ *Ne turpes pateant.] Herodius petant. Forte: ne turpibus pateat. nempe mors voluntaria. Gronovius.*

² *Graves enim imputat ille.] Legendum: Graves enim jam putat ille. Idem.*

³ *Priusquam prodatur mori vult.] Merito addidit conscientia turpis alicujus flagitii admissi. Nam qui rei criminis non postulati, manus sibi intulerint, bona eorum fisco vindicantur, nisi propter metum conscientia postulationem anteverterint, ut Papinianus lib. 16. responsorum scripsit. Qui postulatus est, omnino si sibi manus afferat, pro confesso habetur, sive revera nocens, sive innocens esset, quare & ejus bona fisco vindicantur, & insepultus abjicitur. At qui nondum postulatus, mortem sibi consciverit, non prius sua confiscat bona.*

dignus est, qui insepultus abjiciatur. Adversus hunc scripta lex est: hac cavetur de hoc. Cæterum quidem tu ei, qui tot lenocinia hæc constituta vitæ contempserit, qui non detineatur his voluptatibus, dices: Non habes graves causas moriendi? Respondebit, Odi vitam, relinquere volo, tu me nocentem probes oportet, ne sepeliri debeam. Sitamen de hoc quoque querendum est, an graves causæ sint, videamus. Perdidi domum fortuito incendio, quomodocunque? tantum domum perdidi, ecquid possum videri justas habere causas moriendi. Penates illos, in quibus natus sum, qui mihi quotidiana imagine adhuc versantur ante oculos, illos penates in quibus sacri aliquid esse credimus, amisi. Hospes in civitate victurus sum. Perdidi liberos, quomodocunque? tantum liberos. Ecquid justa causa mortis est orbitas? & orbitas non simplex, nec tantum geminata, verumetiam in unum tempus collata. Afferant aliquid fortasse solatii mala divisa, & sicut onera facilius subeas, si partiaris, ita hoc graves causas allevare possis, si non ingruant, ac semel veniant. Uno tempore plures liberos. quid si & conjugem, quod si per se grave est, & quod liberos amisi, & eodem tempore amisi, erant satis graves causæ. Adjice nunc, hæc omnia simul amisi, & omnia hæc injuria amisi. Exercitus me expugnavit, sicut urbem hostis: & hæc ipsa causa satis justa erat voluntatis meæ. Odit me exercitus pars populi fortissima, pars populi optime de republica merita: illi milites victores, illi hostium spolia referentes non me occiderunt, sed liberos meos, conjugem meam. Puta illos his ætatibus hostium pepercisse. Illa modo victa civitas nihil, quod ad fœminas pertinet, passa est præter captivitatem. Domum meam incendit: stant illæ, quas vicimus. Illud tamen inter omnia gravissimum est: cum hæc fecerint, existimant se jure

na, quam conscientia sceleris id fecerunt iri ut inique postularetur. *Ære-*
rit: non si justa causa, licet videret funditus.

jure fecisse. Omnia, inquit, hæc & ego passus sum. Scio, quo pertineat, ut videar ego merito passus: est & hæc causa moriendi, si tantum peccavi, si eo me deduxit error, ut filios meos occiderem. Confitendum est de hac gravissima calamitate: domum meam incendit exercitus, populus non defendit. Omnia tamen eadem & ego passus sum. Possum dicere hoc tantum, ferre potius potes, gratulor animo tuo. Sed ne mirum quidem est, quod tu ferre potius potes: locuples es. Quid horum, quæ perdidisti, magnopere desideras? domum opinor (hinc enim incipiam) perdidisti: infelix non habebis tectum, quod subeas? in publico tibi manendum est, & sub cœlo. Fortasse etiam contulerint ista detrimenta delitiis tuis: novimus animos vestros, novimus fastidia. Si non esset incensa domus, subinde diruere, subinde mutare vos juvat, & aliquid scilicet experimentis adjicere. Domum perdidisti: gravis injuria fortunæ, novam habitare. sed uxorem perdidisti: ne in hac quidem tibi multum desiderii est. Quomodo enim vos, divites, recipitis matrimonia? recipitis: aliæ vos rapiunt voluptates, illa ministeria, illi imitati fœminas pueri: inde fit, ut ne liberos quidem ametis. Ergo te possunt multa hortari: præterea subeunt solatia: & uxorem tibi inveniri facile est, & liberos tibi alios educare facile est: non relinquunt dolori locum tot circumfusæ voluptates. Ego hæc omnia passus sum pauper: si dicerem, Pauper domum perdidisti: exutus tamen omni censu viderer. Quomodo enim illa apud me remanserat? quia paterna erat. Pauper liberos perdidisti, pauper uxorem perdidisti: solus relictus sum, solus destitutus sum. Inimicum divitem habeo: adhuc odia illa, quæ contra me quotidie acuit, fortius sustinebam spe liberorum. Jam mihi juvenes erant, jam patrem tuebantur: etiamsi quando me æmulatio nostra in foro fatigaverat, erat, quæ exciperet, conjunx. Si in hoc confiteret tota lis, an mihi grave esset vivere, vel uno argumento probare poteram. Inimicus me vult vivere: hanc
unam

unam adhuc destinat odiis suis ultionem. Cur enim dicere aliquid ausus sum? cur mihi suspectum fuit, quod fortissimi milites vincerentur? cur indignatus sum eorum bis terga cæsa, qui poterant etiam bis victi tamen vincere? Intellego averlis auribus accipi hanc partem orationis: vicit enim, & bene etiam meritis de republica habetur. Et hoc inter causas mortis est.

CCCXXXVIII.

Lis de filio expositoris, & repudiatæ.

* Quidam repudiata uxore, ex qua juvenem filium habebat, aut videbatur habere, duxit aliam. Frequenter jurgia erant inter privignum & novercam. Quodam tempore asserere cœpit juvenem pauper quidam, & dicere suum filium: is, qui pater videbatur, torfit nutricem: illa primis tormentis domini esse filium dixit. Iterum torta, dixit expositum esse ab illo, qui asserit: & inter hæc mortua est. Cedit illo pater. juvenem repudiata vindicat sibi.

DE PROOEMIO ET EPILOGO.

S E R M O .

Proœmium propriam formam, propriam legem, proprium modum habet: ² neque narrationis forma cadit in proœmium, neque locorum. Uni parti declamationis solet esse simile epilogo: ideo autem simile, quod ³ utraque res frequenter extra questionem est. Nam & proœmium rem præcedit, & epilogus finita re dicitur. ⁴ Præterea utraque res idem vult efficere, conciliare sibi judicem. Hoc differunt. Proœmia præstare debent, ut intentum judicem faciant: hæc pars oneris epilogo remittitur: dixit enim, ⁵ præcedere interim solet epilo-

1 Legatur Quintilianus lib. 4. Institut. cap. 1. & lib. 6. cap. 1. Facta omnium comparatione, licebit hic ipsum Quintilianum agnoscere. similiore tamen locos adscripsi lubens. *Idem.*

2 Neque narrationis forma cadit. Nec argumentis autem (inquit lib. 4.) nec locis, nec narrationi similis esse in proœmio debet oratio, *Idem.*

3 Utraque res frequenter extra questionem est. Proœmium (inquit) est pars ante ingressum rei de qua agitur. Duci-

tur tamen nonnunquam (ut ait paulo post) ex rebus, ex lite, ex causa & controversia ipsa. *Idem.*

4 Præterea utraque res idem vult efficere. Contraque est interim (ait cap. de exordio) proœmii vis, etiam non in exordio. Nam judices & in narratione nonnunquam, & in argumentis, ut attendant & ut faveant rogamus. *Idem.*

5 Præcedere interim solet epilogum. Forte: repetere interim solet epilogus, quo memoria judicis renovetur. Gronovius.